

รายงานวิจัย

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินปี 2554

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เรื่อง

สมุนไพรพื้นบ้านในหมู่เกาะแสมสาร

คณะผู้ดำเนินงาน

เภสัชกร สุรพงษ์ เก็งทอง

ภาควิชาเภสัชเวทและเภสัชพฤกษศาสตร์

คณะเภสัชศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานวิจัย
ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินปี 2554

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เรื่อง
สมุนไพรพื้นบ้านในหมู่เกาะแสมสาร

คณะผู้ดำเนินงาน
เภสัชกร สุรพงษ์ เก่งทอง
ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2554 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยในพื้นที่ ขอขอบคุณ กองบัญชาการหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองทัพเรือ และขอขอบคุณภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
สารบัญเรื่อง.....	ข
สารบัญภาพ.....	ค
บทนำ.....	1
ผลการศึกษา.....	1
กระเจียน <i>Polyalthia cerasoides</i> (Roxb.) Benth. Ex Bedd.....	2
กระแจะ <i>Ochna integerrima</i> (L.) Merr.....	4
กะอวม <i>Acronychia pedunculata</i> (L.) Miq.....	6
ก้างปลา <i>Cleistanthus hirsutulus</i> Hook.f.....	8
ขี้หนอน <i>Zollingeria dongnaiensis</i> Pierre.....	10
จำปีแขก <i>Pterospermum diversifolium</i> Blume.....	12
แจง <i>Niebuhrria siamensis</i> Kurz.....	14
ข้ามะขามป้อม <i>Phyllanthus collinse</i> Craib.....	16
ตะขบป่า <i>Flacourtia indica</i> Merr.....	18
ต้วขน <i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer ssp. <i>pruniflorum</i> (Kurz) Gogel.....	20
ถอบแถบเครือ <i>Connarus semidecandrus</i> Jack.....	22
ประยงค์ป่า <i>Aglaiia odoratissima</i> Blume.....	24
พลองแก้มอัน <i>Rhodamnia dumetorum</i> (DC.) Merr.& Perry.....	26
พลองใบรี <i>Mamecydon plebejum</i> Kurz. var. <i>ellipsoideum</i> Craib.....	28
พลองใบเล็ก <i>Mamecydon paniciflorum</i> Blume.....	30
พลองใบใหญ่ <i>Mamecydon ovatum</i> J.E.Smith.....	32
พลับพลา <i>Microcos tomentosa</i> Smith.....	34
มะกล่ำตาหนู <i>Abrus precatorius</i> Linn.....	36
มะนาวผี <i>Atalantia monophylla</i> (Roxb.) DC.....	40
ยอป่า <i>Morinda coreia</i> Ham.....	42
ลำบิตดง <i>Diospyros filipendula</i> Pierre ex Lecomte.....	44
ลำไยป่า <i>Dimocarpus longan</i> Lour. ssp. <i>longan</i> var. <i>longan</i>	46
สวอง <i>Vitex pinnata</i> Linn.....	48
หยี <i>Dialium cochinchinense</i> Pierre.....	50
อบเชยเถา <i>Atherolepis pierrei</i> Cost. Var. <i>glabra</i> Kerr.....	52
เอกสารอ้างอิง.....	54

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	กระเจียน.....	3
ภาพที่ 2	กระเจียน.....	3
ภาพที่ 3	กระแจะ.....	5
ภาพที่ 4	กระแจะ.....	5
ภาพที่ 5	กะอวม.....	7
ภาพที่ 6	กะอวม.....	7
ภาพที่ 7	ก้างปลา.....	9
ภาพที่ 8	ก้างปลา.....	9
ภาพที่ 9	ซี่หนอน.....	11
ภาพที่ 10	ซี่หนอน.....	11
ภาพที่ 11	จำปีแขก.....	13
ภาพที่ 12	จำปีแขก.....	13
ภาพที่ 13	แจง.....	15
ภาพที่ 14	แจง.....	15
ภาพที่ 15	ข้ามะขามป้อม.....	17
ภาพที่ 16	ข้ามะขามป้อม.....	17
ภาพที่ 17	ตะขบป่า.....	19
ภาพที่ 18	ตะขบป่า.....	19
ภาพที่ 19	ตัวขน.....	21
ภาพที่ 20	ตัวขน.....	21
ภาพที่ 21	ถอบแถบเครือ.....	23
ภาพที่ 22	ถอบแถบเครือ.....	23
ภาพที่ 23	ประยงค์ป่า.....	25
ภาพที่ 24	ประยงค์ป่า.....	25
ภาพที่ 25	พลองแก้มอัน.....	27
ภาพที่ 26	พลองแก้มอัน.....	27
ภาพที่ 27	พลองใบรี.....	29
ภาพที่ 28	พลองใบรี.....	29
ภาพที่ 29	พลองใบเล็ก.....	31
ภาพที่ 30	พลองใบเล็ก.....	31

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 31 พลองใบใหญ่.....	33
ภาพที่ 32 พลองใบใหญ่.....	33
ภาพที่ 33 พลับพลา.....	34
ภาพที่ 34 พลับพลา.....	34
ภาพที่ 35 มะกล่ำตาหนู.....	39
ภาพที่ 36 มะกล่ำตาหนู.....	39
ภาพที่ 37 มะนาวผี.....	41
ภาพที่ 38 มะนาวผี.....	41
ภาพที่ 39 ยอป่า.....	43
ภาพที่ 40 ยอป่า.....	43
ภาพที่ 41 ลำบิดตง.....	45
ภาพที่ 42 ลำบิดตง.....	45
ภาพที่ 43 ลำไยป่า.....	47
ภาพที่ 44 ลำไยป่า.....	47
ภาพที่ 45 สวอง.....	49
ภาพที่ 46 สวอง.....	49
ภาพที่ 47 หยี.....	51
ภาพที่ 48 หยี.....	51
ภาพที่ 49 อบเชยเถา.....	53
ภาพที่ 50 อบเชยเถา.....	53

บทนำ

ถึงแม้ในปัจจุบันการแพทย์จะมีการพัฒนาจนก้าวหน้าไปมาก มีการคิดค้นตัวยาใหม่ๆ ขึ้นมาใช้กับโรคภัยต่างๆ มากมาย แต่ตัวยาใหม่ๆ เหล่านั้นก็มักจะเป็นผลผลิตมาจากต่างประเทศ อีกทั้งราคาก็มักจะสูงเกินกว่าขีดความสามารถของประชากรส่วนใหญ่ที่จะหามาใช้ในยามเจ็บป่วยได้ และที่สำคัญมีตัวยาไม่น้อยที่มีแหล่งที่มาจากสมุนไพรในธรรมชาติ การนำสมุนไพรมาใช้ในอาการเจ็บป่วยจึงยังคงเป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับประชากรที่มีรายได้น้อย และยังเป็นทางเลือกใหญ่สำหรับผู้ที่ต้องการหวนกลับสู่วิถีธรรมชาติ หมู่เกาะแสมสาร ซึ่งเป็นพื้นที่ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งมีความหลากหลายของสมุนไพรที่น่าทำการศึกษา

รายงานสมุนไพรพื้นบ้านในหมู่เกาะแสมสารเล่มนี้ จึงได้รวบรวมสมุนไพรที่พบได้ทั่วไปในหมู่เกาะแสมสาร อธิบายลักษณะของสมุนไพรเหล่านั้น และรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์ในทางยาเป็นสำคัญ ทั้งที่เป็นข้อมูลพื้นถิ่น และข้อมูลการใช้ประโยชน์ทางยาจากแหล่งอื่น อีกทั้งรวบรวมข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ต่างๆ ที่มีรายงานการศึกษาวิจัยไว้ ทั้งในด้านของส่วนประกอบทางเคมีที่พบ และข้อมูลการทำารทดลองหรือทดสอบฤทธิ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการใช้ประโยชน์ และการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

คณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจสมุนไพร ไม่ว่าในด้านใดก็ตาม

วิธีดำเนินงานวิจัย

สำรวจพืชสมุนไพรไทยในพื้นที่ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เกาะแสมสาร ใช้ระยะเวลาในการสำรวจ 1 ปี ตามปฏิทินการดำเนินงานของโครงการ อพ. สธ. ที่กำหนดไว้ โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์หมอพื้นบ้าน เก็บตัวอย่างแห้ง พร้อมทั้งตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องของพืชดังกล่าว และนำพืชสมุนไพรมาทำตัวอย่างแห้ง เพื่อใช้เป็นตัวอย่างอ้างอิง

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมตัวอย่างพืชสมุนไพรบริเวณเกาะแสมสารทั้งสิ้น 25 ชนิด ได้นำสมุนไพรแต่ละชนิดมาแจกแจงรายละเอียด และข้อมูลพืชสมุนไพรเหล่านี้ได้นำไปจัดพิมพ์หนังสือ เรื่อง “สมุนไพรพื้นบ้านในหมู่เกาะแสมสาร” (ISBN: 978-616-551-407-1)

สมุนไพรพื้นบ้านที่พบในเกาะเสม็ดสาร

ชื่อพืช	กระเจียน
ชื่ออื่นๆ	ค่าสามซึก (เชียงใหม่), แคหาง (ราชบุรี), จันทน์ดง ทวายเด่น (ขอนแก่น), กระเจียน พญารากดำ (ชลบุรี), โมตดง (ระยอง), สะบันงาป่า (ภาคเหนือ), เสโพลสา (ไทยใหญ่-แม่ฮ่องสอน), เหลือง (ลำปาง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyalthia cerasoides* (Roxb.) Benth. Ex Bedd. วงศ์ Annonaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กระเจียนเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 5-12 ม. ลำต้นเปลา เปลือกเรียบ สีน้ำตาลอมดำ กิ่งอ่อนมีขนนุ่ม กิ่งแก่เกลี้ยง ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอกแกมรูปขอบขนานกว้าง 2-4.5 ซม. ยาว 8-18 ซม. และโคนใบมักมน เบี้ยว ใบอ่อนมีขนนุ่มทั่วไป ดอกออกเดี่ยวๆ หรือเป็นกลุ่มไม่เกิน 3 ดอก ตามง่ามใบและเหนือรอยแผลใบตาม กิ่ง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกสีเขี้ยวอ่อน เรียงสลับกัน 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก อยู่ชิด กันแน่นเป็นพุ่มกลม ผลเป็นผลกลุ่ม อยู่บนแกนตุ้มกลม แต่ละผลป้อม ปลายผลเป็นติ่ง ผลอ่อนสีเขี้ยว แก่ จัดเป็นสีแสด ก้านผลเรียวเล็ก โคนก้านติดรวมอยู่บนปลายก้านช่อที่โตเป็นตุ้ม

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

เนื้อไม้สีขาวอมเหลือง ใช้ทำด้ามเครื่องมือเกษตรกรรมทั่วไป แพทย์แผนโบราณใช้รากและเปลือกเป็น ยา

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี bidebiline E, octadeca-9,11,13-trienoic acid, R-humulene, caryophyllene oxide, (-)-R-cadinol, isoquinoline alkaloids, laudanosine, codamine, laudanidine, reticuline, Clerodane diterpenoid, Spinasterol, alpha-Spinasterol

ภาพที่ 1 กระเจียน

ภาพที่ 2 กระเจียน

ชื่อพืช กระแจะ
 ชื่ออื่นๆ ตาลเหลือง (เหนือ); แ่ง (บร); ช้างน้ำว, ตานนกรวด (นม); กำลั้งข้างสาร (กลาง); ขมิ้นพระ
 ต้น (จบ); ช้างโน้ม (ตด); ช้างโหม (รย); ผืน (รบ)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ochna integerrima* (L.) Merr. วงศ์ Ochnaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กระแจะเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ผลัดใบ สูง 3 - 8 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับรูปขอบขนาน รูปไข่กลับหรือรูปใบหอกกลับ กว้าง 4-7 ซม. ยาว 8-14 ซม. ขอบใบจักฟันเลื่อยถี่ ออกดอกในระหว่างทั้งใบ หรือออกพร้อมใบอ่อน ดอกช่อกระจุก ออกที่กิ่งก้าน ดอกย่อยหลายดอก กลีบดอกสีเหลืองสด ผลสด รูปไข่ มีกลีบเลี้ยงติดอยู่ เมล็ดเมื่อสุกสีดำ เป็นมัน

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

เปลือกต้นมีรสขม ใช้ปรุงเป็นยาแก้ไข้และเป็นยาหอมขับผายลม บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้นแจ่มใส ยาพื้นบ้านอีสานใช้ ลำต้น ต้มน้ำดื่ม แก้ปวดเมื่อย ตำรายาไทยใช้ ราก ขับพยาธิ แก้โรคน้ำเหลืองเสีย

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

- 2", 3"-dihydroochnaflavone , 2", 3"-dihydroochnaflavone 7"-O-methyl ether, 6- γ , γ -dimethylallyltaxifolin 7-O- β -D-glucoside

ภาพที่ 3 กระแจะ

ภาพที่ 4 กระแจะ

ชื่อพืช กะอวม
 ชื่ออื่น กระเบื้องถ้วย เปล้าขลิบทอง
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acronychia pedunculata* (L.) Miq. Pierre วงศ์ Rutaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กะอวมไม้พุ่มขนาดใหญ่ถึงไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเป็นใบเดี่ยว มีกลิ่นหอม เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ใบเป็นรูปรีหรือรูปขอบขนาน ดอกสีขาวถึงขาวอมเขียว เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.4 ซม. ออกเป็นช่อสั้นแต่กว้างได้ถึง 24 ซม. ผลสด กลม เมื่อสุกสีเขียวอมเหลือง ผลมีเหลี่ยมเล็กน้อย ขนาดประมาณ 0.5 – 1.5 ซม.

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ผลรับประทานได้ ในทางยาใช้รากเป็นยาแก้ปวดข้อ ใช้เปลือกเมื่อนำมาผสมกับเนื้อมะพร้าวแก่ เหน่าขมิ้นชันแล้วตำรวมกัน ใช้เป็นยาทาแก้คัน รักษากลาก เกื้ออน ใบ มีน้ำมันหอมระเหย ผสมน้ำอาบบางท้องถิ่นใช้ใบเป็นเครื่องเทศ

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี 1-[2',4'-dl(hydroxy-3',5'-dl-(3"-methylbut-2"-enyl)-6'-methoxy]phenylethano-
 none, acronyhn, acrovestone, bergapten, bata-amyrn, 1-[2 ',4 '-dihydroxy-3'-(30-methylbut-20-
 enyl)-5'-(11-ethoxy-31-methylbutyl)-6'-methoxy]phenylethano-

ภาพที่ 5 กะอวม

ภาพที่ 6 กะอวม

ชื่อพืช ก้างปลา
 ชื่ออื่น กะหยี่ ขางแข้งแคะ ตะกริม แก้วน้ำ
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cleistanthus hirsutulus* Hook.f. วงศ์ Euphorbiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น สูงได้ถึง 8 เมตร กิ่งอ่อนมีร่อง มีขนสั้นสีน้ำตาล ใบเดี่ยวมีขน แผ่นใบรูปไข่กลับ รูปขอบขนาน ยาว 2-4 ซม. เหนียว ฐานใบป้านหรือหยักเว้าเล็กน้อย ปลายใบแหลม บางครั้งมีขนตามเส้นกลางใบ ใบสีเขียวเข้มด้านบน ด้านล่างเขียวอ่อน ดอกมีเพศเดี่ยวออกที่ซอกกิ่ง มี 2-5 ดอกย่อย มีใบประดับสีเขียวอ่อนรองรับ ดอกเพศผู้ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-5 มม. ดอกเพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย สีออกขาว ผลไม่มีก้าน มี 3 ห้อง ภายในมี 1-2 เมล็ดต่อห้อง มีขนปกคลุม เมื่อสุกสีออกน้ำตาลแดง เมล็ดรูปไข่สีน้ำตาลแดง

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ใบและผล ใช้เบื่อปลา

ภาพที่ 7 ก้างปลา

ภาพที่ 8 ก้างปลา

ชื่อพืช ช้หนอน

ชื่ออื่น ช้มอด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zollingeria dongnaiensis* Pierre วงศ์ Sapindaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชี้หนอนเป็นไม้พุ่ม ถึงไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูงได้ถึง 25 เมตร เปลือกลำต้นสีเทาดำ แตกเป็นสะเก็ดเล็กละเอียด ตามลำต้นมีรอยต่างขาวทั่วไป ใบออกสลับ เป็นใบประกอบแบบขนนก ปลายคู้ ใบย่อยมี 5-8 คู่ ใบย่อยเรียงตรงกันข้าม ใบรูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-6.5 ซม. ยาว 5-16 ซม. โคนใบเบี้ยว (oblique) ปลายใบมนหรือสอบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างมีขนสั้นนุ่ม แผ่นใบห่อเข้าเล็กน้อย ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบข้างละ 7-9 เส้น ก้านใบย่อยยาว 1-3 มม. ดอกมีขนาดเล็ก สีขาวหรือสีเหลือง ออกเป็นช่อขนาดใหญ่ เป็นช่อแบบช่อแยกแขนงตามซอกใบค่อนข้างไปทางปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 10-20 ซม. กลีบเลี้ยงสีเขียว 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ ดอกบานเต็มที่กว้าง 3-4 ซม. ผลเมื่อโตเต็มที่เป็ผลแห้งมีปีกยาว 3 ปีก เรียงตามยาวของตัว เมล็ด กว้าง 1-2 ซม. ยาว 2-3 ซม. สีนํ้าตาลอ่อน เมล็ดรูปไข่

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ชาวบ้านใช้เปลือกของต้นมาทันทันบางๆ เมื่อเอาไปแช่นํ้าแล้วตี จะเกิดฟองใช้ทำความสะอาดเสื้อผ้าได้

ในทางยา ใช้เปลือกต้น แก้หวัด คัดจมูก แก้ไข้

ใบ ใช้แก้ร้อน

ต่างไม้ ใช้แก้โรคกระษัย แก้นิว ขับปัสสาวะ ขับมุตกิต

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

ลดความดันโลหิต

ไม่พบความเป็นพิษ เมื่อให้สารสกัดใบด้วยเอธานอลและนํ้า (1:1)

ภาพที่ 9 ชี้หนอน

ภาพที่ 10 ชี้หนอน

ชื่อพืช จำปีแขก
 ชื่ออื่นๆ ขนาน จำปาแขก จำปาเทศ บาโย ปายู มะโย ยู ลกบ้าง ลำป้าง ลิงกาเมาะ ล่อ ละป้าง สะ
 ละป้าง เหลืองนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pterospermum diversifolium* Blume วงศ์ Sterculiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ยืนต้นสูง 8 - 30 ม. กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบกว้างเป็นรูปไข่กลับ กว้าง 10 - 17 ซม. ยาว 15 - 30 ซม. ปลายใบแหลมสอบ หรือแหลมป้าน ฐานใบเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนบาง แต่ผิวใบด้านล่างมีขนสั้นๆ สีน้ำตาลกระจายอยู่หนาแน่น ดอกออกเป็นดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ กลีบดอกมีสีขาวไม่ติดกัน กลีบดอกยาว 12 - 14 ซม. มีกลิ่นหอม เกสรตัวผู้มี 15 อัน รังไข่มี 5 ห้อง ผลเป็นแคปซูลแข็งมี 5 กลีบ ยาวได้ถึง 15 ซม. เมล็ดมีจำนวนมาก เป็นรูปไข่ มีปีกบางๆ

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก แก้กะบังลมเคลื่อน (มดลูกเคลื่อน)

เปลือกกราก เป็นยาเบื่อปลา

เปลือกต้นมีเส้นใยมาก และมีสีที่ใช้สำหรับย้อมผ้า หรือแหอวน

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

การทดสอบความเป็นพิษ พบว่าเมื่อฉีดสารสกัดของส่วนที่อยู่เหนือดินที่สกัดด้วยเอธานอลกับน้ำ (1:1) เข้าช่องท้องของหนูถีบจักร ขนาดที่ทำให้หนูตายครึ่งหนึ่ง คือ 681.0 มก/กก

ภาพที่ 11 จำปีแขก

ภาพที่ 12 จำปีแขก

ชื่อพืช	แจง
สถานที่	เกาะแสมสาร
ชื่ออื่นๆ	แกง
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Niebuhria siamensis</i> Kurz วงศ์ Capparidaceae
ชื่อพ้อง	<i>Maerua siamensis</i> Pax

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

แจงไม้ต้นหรือไม้พุ่ม ใบเป็นใบประกอบรูปนิ้วมือ มีใบย่อย 1-5 ใบ รูปขอบขนาน หรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่ ปลายใบตัด มีติ่งแหลม โคนใบสอบแคบ ขอบใบเรียบ เนื้อใบค่อนข้างหนามันคล้ายแผ่นหนัง ดอกสีขาวค่อนข้างเล็กออกที่ปลายยอด กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ แยกจากกันเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกันเป็นท่อสั้นๆ ไม่มีกลีบดอก ผลสด สีเหลือง ขนาดเท่าผลเชอร์รี่ ผิวเกลี้ยง มีเมล็ด 2 – 3 เมล็ด

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก บำรุงกำลัง แก้ปัสสาวะพิการ แก้ปวดเมื่อย ขับปัสสาวะ แก้น้ำมีดตาฟาง รักษาฝีในลำคอ แก้ไข้จับสั่น แก้กระษัย

ต้น บำรุงกำลัง แก้ปัสสาวะพิการ แก้กระษัย ปวดเมื่อยตามร่างกาย ขับปัสสาวะ น้ำมีดตาฟาง แก้ไข้จับสั่น แก้แมงกินฟัน ทำให้ฟันทน รักษาฝีช้ำ

เปลือก แก้น้ำมีดตาฟาง บำรุงกำลัง แก้ปัสสาวะพิการ แก้กระษัย ปวดเมื่อยตามร่างกาย ขับปัสสาวะ รักษาฝีช้ำ แก้ไข้จับสั่น

แก่น แก้ไข้ กัดตัวร้อน

ใบ แก้โรคฝีช้ำ แก้น้ำมีดตาฟาง แก้ไข้จับสั่น แก้แมงกินฟัน ทำให้ฟันทน รักษาไข้ แก้กระษัย

ใบและยอด ตำใช้สีฟัน แก้แมงกินฟัน ทำให้ฟันทน แก้ไข้

ทั้งห้า แก้ไข้จับสั่น แก้ฝีพิการ แก้ร้อนใน กระจายน้ำ

ภาพที่ 13 แจง

ภาพที่ 14 แจง

ชื่อพืช ชำมะขามป้อม

ชื่ออื่น แขนงพริ้ว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllanthus collinse* Craib วงศ์ Euphorbiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชำมะขามป้อมเป็นไม้พุ่ม ถึงไม้ยืนต้นขนาดเล็กสูง 2-6 เมตร กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยมตามยาว มีขนนุ่มคลุม แตกกิ่งก้านสาขา ฟูใบรูปสามเหลี่ยม โคนหูล้ายติ่งหู ใบเดี่ยว รูปขอบขนานแคบ กว้าง 3-6 มม. ยาว 15-22 มม. เรียงสลับในแนวระนาบเดียวกัน ช่อดอกเป็นกระจุก หรือดอกเดี่ยว ออกตามง่ามใบทางปลายๆ กิ่ง มีเพียง กลีบเลี้ยง ดอกเพศเดียวรวมกันเป็นกระจุกค่อนมาทางโคนกิ่ง ดอกเพศเมียออกเดี่ยวๆ ทางปลายกิ่ง ผลรูปทรงกลม ผิวย่น ขนาดผลประมาณ 5 มม. แก่จัดผลจะแตกเป็น 6 เสี่ยง เมล็ดทรงสามเหลี่ยม

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

ภาพที่ 15 ชำมะขามป้อม

ภาพที่ 16 ชำมะขามป้อม

ชื่อพืช ตะขบป่า (Indian Plum)
 ชื่ออื่นๆ ตานเสี้ยน มะเกว้นก มะเกว้นป่า
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Flacourtia indica* Merr วงศ์ Flacourtiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้พุ่ม หรือไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 2-5 ม. ตามลำต้นและกิ่งใหญ่มีหนามแหลมขนาดใหญ่ ใบเป็นใบเดี่ยว รูปขอบขนาน หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ขอบใบหยัก ดอกมีสีขาว แยกเพศ ออกเป็นช่อสั้นๆ ด้านข้าง โดยออกที่ซอกใบ หรือออกที่ปลายกิ่ง ผลกลม เมื่อสุกจะมีเนื้อนุ่ม สีม่วงหรือเกือบดำ มีรสหวานรับประทานได้

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก แก้โรคผิวหนัง แก้ประดงผื่นคันตามตัว
 ต้น แก้โรคผิวหนัง แก้ประดงผื่นคันตามตัว
 เนื้อไม้ปรุงเป็นยาขับพยาธิ ขับไส้เดือน แก้กานขโมย แก้โรคผิวหนัง แก้ประดงผื่นคันตามตัว แก้ท้องร่วง แก้บิด มูกเลือด เป็นยาขับเหงื่อ
 หนาม แก้พิษฝีต่างๆ แก้ไข้ ลดความร้อน แก้ไข้พิษ แก้ไข้กาฬ
 บางประเทศในภูมิภาคอาเซียนใช้เปลือกต้นทำน้ำยาบ้วนปากกลั้วคอ ใช้ใบแห้งเป็นยาขับลม แก้ท้องอืด เจริญอาหาร และเป็นยาผดสมาน น้ำคั้นจากใบสดใช้เป็นยาสดใช้ในเด็กเล็ก และยังมีการใช้เพื่อแก้อาการแก้บิด แก้อาการอาหารไม่ย่อย

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

Daucosterol flacourtin ramontoside ; β -sitosterol

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

ลดความดันโลหิต ลดอุณหภูมิของร่างกาย มีฤทธิ์ฆ่าหอย
 การทดสอบความเป็นพิษ พบว่าเมื่อฉีดสารสกัดส่วนที่อยู่เหนือดินของพืชที่สกัดด้วยเอทานอลและน้ำ (1:1) เข้าช่องท้องของหนูถีบจักร ขนาดที่ทำให้สัตว์ทดลองตายครั้งหนึ่งมีขนาดมากกว่า 1.0 ก/กก

ภาพที่ 17 ตะขบป่า

ภาพที่ 18 ตะขบป่า

ชื่อพืช **ตัวขน**
 ชื่ออื่นๆ **ดาว สตูล ตัวแดง ตัวยาง ตัวเลือด(เหนือ) ตัวเหลือง(กลาง) ตัวหิน(ลำปาง)**
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer ssp. *pruniflorum* (Kurz) Gogel.
 วงศ์ CLUSIACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้น สูง 5 - 15 ม. ผลัดใบ มีน้ำยางเหลือง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปวงรีแกมไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2.5 - 4.5 ซม. ยาว 3 - 13 ซม. ผิวใบมีขนละเอียดทั้งสองด้าน ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกตามกิ่งเหนือรอยแผลใบ กลีบดอกสีชมพูอ่อน กลีบเลี้ยงติดทนจนเป็นผล เกสรตัวติดเป็นกลุ่มๆ ผลแห้ง แตกได้ รูปไข่แกมกระสวย

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ตำรายาไทยใช้ ราก ผสมกับหัวเห็ดห่ม และรากปลาไหลเผือก ต้มน้ำดื่ม วันละ 3 ครั้ง ขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ

รากและใบ ต้มน้ำกินเป็นยาแก้ปวดท้อง ยางจากเปลือกต้นทาแก้คัน น้ำต้มเปลือกต้น กินแก้ธาตุพิการ เปลือกและใบ ตำผสมกับน้ำมันมะพร้าวทาแก้โรคผิวหนังบางชนิด

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

-Formoxanthone A, B, C, macluraxanthone, xanthone V1, gerontoxanthone I, pruniflorone A, B, C, D, E, F, E, H, I, J, dulxisanthone F, mangostin, 3-isomangostin, vismiaquinone A, madgascin, 3,4-dihydrojacareubin

ภาพที่ 19 ต้วขน

ภาพที่ 20 ต้วขน

ชื่อพืช	ถอบแถบเครือ
ชื่ออื่น	กะลำพะาะ, จำพะาะ(กลาง); ขางขาว, ขางแดง, ขางน้ำครั่ง, ขี้อายเครือ(เหนือ); เครือไหลน้อย(เชียงใหม่); ตองตั้น, ลำพะาะ(กลาง); ลาโพ, หมากสง(ใต้)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Connarus semidecandrus</i> Jack. วงศ์ Connaraceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 2-6 เมตร ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3-7 ใบ รูปวงรีหรือรูปใบหอก กว้าง 2-7 ซม. ยาว 4-20 ซม. ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง ช่อดอกยาวได้ถึง 35 ซม. กลีบดอกสีขาวเมื่อแรกบาน แล้วเปลี่ยนเป็นสีขาวแกมน้ำตาลอ่อน ผลแห้ง แตกได้ เมื่อสุกสีส้ม เมล็ดสีดำมีเยื่อหุ้มสีเหลืองส้ม

ประโยชน์ ตำรายาไทยใช้ ใบ ต้มน้ำดื่ม รักษาโรคเจ็บหน้าอก ราก แก้ไข้ ไซและเภธา เป็นยาระบาย ขับพยาธิ แก้ไข้ แก้พิษตานซาง (โรคพยาธิในเด็ก มีอาการซูบซีด อ่อนเพลีย พุงโร ก้นปอด ท้องเสีย)

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

แก่น ใช้แก้ถูกเสียดแน่นเพื่อ ขับถ่ายลมดี แพทย์ตามชนบทใช้แก่นต้มน้ำหรือดองสุรา รับประทานเป็นยาสำหรับขับเลือด และขับน้ำคาวปลาสำหรับสตรีที่เพิ่งคลอดบุตรให้แห้ง และแก้บาดทะยักปากมดลูก

ภาพที่ 21 ถอบแถบเครือ

ภาพที่ 22 ถอบแถบเครือ

ชื่อพืช ประยงค์ป่า
 ชื่ออื่นๆ ส้มเครือียด ส้มเครือียดเลือด ส้มเครือียดหลังขาว
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aglaia odoratissima* Blume วงศ์ Meliaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ส้มเครือียดเป็นพุ่ม ถึงไม้ยืนต้นขนาดเล็ก เมื่อโตเต็มที่จะมีเนื้อไม้แข็งสีแดงสด ก้านอ่อนและช่อดอกมีเกล็ดประดับอยู่ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ (odd pinnate) มีใบย่อย 1 – 3 คู่ โดยใบย่อยติดตรงข้ามกัน ผลเป็นผลแบบมีเนื้อ ผลสีส้มหรือแดง เมล็ดรูปไข่หุ้มด้วยเนื้อ ซึ่งมีรสเปรี้ยว รับประทานได้

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก ถอนพิษสุนัขบ้ากัด ถอนพิษเบื่อเมา แก้เลือดและกำเดา
 ปุ่มของเนื้อไม้ปรุงเป็นยาถอนเสมหะ แก้พิษทั้งปวง แก้ไข้ทั้งปวง เป็นยากวาดเด็ก แก้หอบเนื่องจากปอดพิการ แก้ไอ

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

Caryophyllene ; β -caryophyllene ; n-hexane ; linoleic acid ; longifolene ; oleic acid ; palmitic acid ; pentan – 2 – one ; β -sitosterol ; stearic acid

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

ยับยั้งเนื้องอก ยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย ยับยั้งเชื้อรา ยับยั้งยีสต์ ยับยั้งการฝังตัวของตัวอ่อนที่ผนังมดลูก
 ขับพยาธิเสริมฤทธิ์ของยาบาร์บิทูเรท กดระบบประสาทส่วนกลาง ลดพฤติกรรมธรรมชาติของสัตว์ทดลอง

การทดสอบความเป็นพิษ พบว่าสารสกัดส่วนเหนือดินด้วย 50 % เอทานอล ขนาดที่ฉีดเข้าช่องท้องหนูถีบจักรแล้วทำให้หนูถีบจักรตาย 50 % มากกว่า 1 ก/กก ฉีดน้ำมันหอมระเหยจากประยงค์ป่าเข้าช่องท้องขนาด 6.75 มล/กก จะทำให้หนูถีบจักรตาย 50 %

ภาพที่ 23 ประยงค์ป่า

ภาพที่ 24 ประยงค์ป่า

ชื่อพืช

พลองแก้มอัน

ชื่ออื่น

พลองซีโต้ กั้นถ้าย พลวดหม้อ พลองซีอัน พลองซีโต้ พลองเสม็ด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhodamnia dumetorum* (DC.) Merr.& Perry วงศ์ Myrtaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พลองแก้มอันเป็นไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ใบมีเส้นใบแบบนี้ว่ามี 3 เส้น (3-nerve) ดอกเดี่ยว ออกที่ง่ามใบ กลีบดอกสีขาว เกสรตัวผู้มีจำนวนมาก ผลสด กลม เมื่อสุกสีม่วงดำ

ข้อมูลการใช้ประโยชน์ทั่วไป

ราก ต้มน้ำดื่ม แก้ไข้

ภาพที่ 25 พลองแก้มอัน

ภาพที่ 26 พลองแก้มอัน

ชื่อพืช

พลองใบปรี

ชื่ออื่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mamecydon plebejum* Kurz. var. *ellipsoideum* Craib. วงศ์ Melastomataceae**ลักษณะทางพฤกษศาสตร์**

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 1-5 เมตร เปลือกนอกสีน้ำตาลอ่อนผิวเรียบ หรือแยกเป็นริ้วเล็กๆ ไปตามความยาวต้น กิ่งแขนงมักออกตรงข้ามกัน ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามเป็นคู่ๆ แต่ละคู่สลับทิศทางการงอ ทรงใบรูปรีหรือรูปไข่ขอบขนานกว้าง 3-4.5 ซม. ยาว 8-13 ซม. แผ่นใบหนาคล้ายหนัง ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างเหลืองแกมเขียวอ่อนปลายใบแหลม เรียวแหลม โคนมน ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบเห็นไม่ชัด เส้นกลางใบเป็นร่อง ก้านใบยาวประมาณ 0.5 ซม. ช่อดอกออกเป็นกระจุกเชิงประอบ ออกตามง่ามใบ ตามกิ่ง กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย ปลายแยกเป็นแฉกป้าน 4 ฉาก กลีบดอกสีม่วงแกมชมพู กลีบเป็นอิสระต่อกัน 4 กลีบ หลุดร่วงไว เกสรเพศผู้สีน้ำเงิน จำนวนเป็นสอง เท่าของกลีบดอก ผลมีเนื้อ แบบเมล็ดเดี่ยว แข็งรูปทรงกลมแกมรี กว้างประมาณ 1 ซม. ยาว 1.5 ซม. ปลายผลยังมีกลีบเลี้ยงติดอยู่

ข้อมูลการใช้ประโยชน์**ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ**

ภาพที่ 27 พลองใบรี

ภาพที่ 28 พลองใบรี

ชื่อพืช

พลองใบเล็ก

ชื่ออื่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mamecydon paniciflorum* Blume วงศ์ Melastomataceae**ลักษณะทางพฤกษศาสตร์**

พลองใบเล็กเป็นไม้พุ่ม สูง 1 -5 ม. เปลือกสีน้ำตาลแกมเทา ผิวเรียบหรือแตกเล็กน้อย กิ่งแขนงไม่มาก ออกตรงข้าม ใบ เดี่ยว ออกตรงข้ามเป็นคู่ๆ รูปทรงรูปรี กว้างประมาณ 1.5 ซม. ยาวประมาณ 3 ซม. แผ่นใบค่อนข้างหนา ด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่าง ผิวเกลี้ยงเป็นมัน ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ไม่เห็นเส้นแขนงใบ เส้นกลางใบเป็นร่อง ก้านใบยาวประมาณ 1 มม. ช่อดอกออกเป็นกระจุก ออกตามง่ามใบ ตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเล็กน้อย เกสรตัวผู้สีน้ำเงิน จำนวนเป็น 2 เท่าของกลีบดอก ผลมีเนื้อเมล็ดเดี่ยว แข็ง รูปทรงกลม ผลวัดได้ประมาณ 0.5 ซม. ปลายผลมีโคนกลีบเลี้ยงติดอยู่

ข้อมูลการใช้ประโยชน์**ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ**

ภาพที่ 29 พลองใบเล็ก

ภาพที่ 30 พลองใบเล็ก

ชื่อพืช พลองใบใหญ่

ชื่ออื่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mamecydon ovatum* J.E.Smith วงศ์ Melastomataceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 5 - 15 ม. มักแตกกิ่งต่ำ เปลือกนอกสีน้ำตาลแกมเทา แตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ ใบเดี่ยว เรียวตรงข้ามในระนาบเดียวกัน แผ่นใบป้อม รูปรี หรือรูปไข่ ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ด้านล่างเขียวอ่อนกว่าด้านบน โคนใบมน ขอบใบเรียบ เส้นแขนงใบเห็นไม่ชัด ก้านใบยาวประมาณ 1 ซม. ช่อดอกออกเป็นกระจุก ออกตามง่ามใบกลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยก 4-5 แฉก กลีบดอกสีชมพูแกมม่วงถึงน้ำเงิน ผล มีเมล็ดเดี่ยว แข็ง ผลวัดได้ไม่เกิน 1 ซม. ผลอ่อนสีออกชมพู เปลี่ยนเป็นสีน้ำเงินเข้มถึงดำเมื่อแก่จัด ผลมีรสหวาน รับประทานได้

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

เนื้อไม้เหนียวและแข็ง ใช้ทำเครื่องมือการเกษตร

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

ภาพที่ 31 พลองใบใหญ่

ภาพที่ 32 พลองใบใหญ่

ชื่อพืช พลับพลา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Microcos tomentosa* Smith วงศ์ Tiliaceae

ชื่อพ้อง *Grewia paniculata* Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พลับพลาเป็นไม้ยืนต้น สูงได้ถึง 15 ม. ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบเป็นรูปไข่กลับ กว้าง 4 - 8 ซม. ยาว 8 - 17 ซม. ผิวใบมีขนทั้ง 2 ด้าน ปลายใบแหลมหรือเว้าแยกเป็นแฉกๆ โคนใบมน ขอบใบเรียบถึงหยักฟันเลื่อย และเป็นคลื่นบริเวณครึ่งล่างของใบ มีเส้นใบ 3 เส้นออกจากโคนใบไปจรดปลายใบ (3-nerve) ดอกออกเป็นช่อ แยกแขนง โดยออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง ยาว 3 - 15 ซม. กลีบดอกสีเหลือง รูปสามเหลี่ยม ผลสดรูปทรงกลมถึงรูปกระสวย

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

เปลือกต้น ทำลายพิษของต้นยางน่อง

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

ภาพที่ 33 พลับพลา

ภาพที่ 34 พลับพลา

ชื่อพืช	มะกล่ำตาหนู (American pea, Crab's eye vine, Crab's eye vine, Crab's eyes, Jequirity bean, Precatory bean, Rosary pea, Wild Licorice)
ชื่ออื่นๆ	กล่ำเครือ กล่ำตาไก่ เกมกรอม ซะอมเทศ ตากล่ำ มะกล่ำเครือ มะกล่ำแดง มะขามเถา มะแค๊ก ไม้ไฟ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Abrus precatorius* Linn. วงศ์ Leguminosae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะกล่ำตาหนูเป็นไม้เลื้อยที่ใช้เถาเลื้อยพัน มักแตกกิ่งก้านได้มากจนเป็นพุ่มทึบ ใบเรียงสลับ เป็นใบประกอบแบบขนนก (pinnate) ใบย่อยเรียงตรงข้ามกัน ใบย่อยรูปขอบขนานหรือรูปไข่กลับ กว้าง 0.6 – 0.9 ซม. ยาว 1.3 – 2 ซม. ดอกช่อออกที่ซอกใบ รูปทรงของดอกเป็นรูปผีเสื้อ (papilionaceous) กลีบดอกสีชมพูแกมม่วง ผลเป็นฝักแห้งแตก 2 ซ้ำ (legume) เมล็ดเป็นสีแดงสด รอบขั้วเมล็ดเป็นสีดำ

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

แพทย์ตามชนบทใช้รากแก้สะอึก แก้เสมหะในลำคอ แก้เสียงแห้ง แก้ลมป่วนในท้อง แก้ชาง ขับปัสสาวะ แก้เจ็บคอ แก้หลอดลมอักเสบ แก้ตับอักเสบ แก้ดีซ่าน แก้ไอ แก้หวัด แก้กล่องเสียงอักเสบ แก้ถ่านผิแดง แต่ก็มีบันทึกว่ารากเป็นยาพิษเช่นเดียวกับเมล็ด

เมล็ด แก้ตาแดง แก้อาการอักเสบ แก้โรคมืดดวงตาดำ หิด กลากเกลื้อน ฆ่าแมลง แก้ผิมีหนอง เร่งให้หนองออกเร็วขึ้น แก้บวมอักเสบ แก้อาการอักเสบ รักษากระดูกอักเสบ เมล็ดมีความเป็นพิษทำให้ถึงตายได้

ใบ แก้อาการปวดหัว แก้ไอ แก้ถ่านผิแดงเมื่อบุฟโพขึ้นแล้ว

ผล แก้อาการปวดหัว แก้โลหิตเสมหะ

ต้น แก้ไอ แก้ไข้เพื่อทราบ แก้ทราบ

ไม่ระบุส่วนที่ใช้ แก้ไอ แก้ไข้เพื่อทราบ แก้พิษตานซาง แก้โรคตานซางในเด็ก แก้บิดปวดเบ่ง แก้เสมหะฟอกโลหิต แก้เสมหะในลำคอ แก้เสียงแหบแห้ง

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

Abrasine ; abrectorin ; abridin ; abrin ; abrin A ; abrin B ; abrin C ; abrin D ; abrin I ; abrin II ; abrin III ; abrin ; abrisapogenol J ; abrol ; abruhin ; abruquinone A ; abruquinone B ; abruquinone C ; abruquinone D ; abruquinone E ; abruquinone F ; abrus agglutinin ; abrus agglutinin APA-I ; abrus agglutinin APA-II ; Abrus precatorius agglutinin ; Abrus precatorius alkaloid A ; Abrus precatorius lectin ; abrus precatorius plant growth inhibitor ; abrusgenic acid-methanol – solvate ; abrusin ; abrusin-2" –O-apioside ; abruslactone A ; abrusoside A ; abrusoside B ; abrusoside C ; abrusoside D ; abrusoside E ; α -amyrin ; β - amyrin ; arachidic acid ; arachidyl alcohol ; aspartic acid ; behenic acid ; behenic acid ; brassicasterol ; callistephin ; campesterol ; centaureidin, demethoxy : 7-O- β -D-rutinoside ; 5 β -cholanolic acid ; cholesterol ; choline ; chrysanthemine ; cycloartenol ; cystine ; decan-1-ol ; delphin ; delphinidin glycoside ; delphinidin, (para-coumaroyl galloyl) : glucoside ; delphinidin-3-sambubioside ; docos-13-enoic acid ; docosadienoic acid ; docosan-1-ol ; n-docosane ;

docosatetraenoic acid ; docosatrienoic acid ; docosenoic acid ; dodecan-1-ol ; n-dotriacontane ; eicos-11-enoic acid ; eicosadienoic acid ; n-eicosane ; eicosatrienoic acid ; eicosenoic acid ; elaidic alcohol ; galacturonic acid ; galacturonic acid ; gallic acid ; galacturonic ; glutamic acid ; glutamine ; glycyrrhizin ; hederagenin ; hemiphloin ; heneicosan-1-ol ; heneicosane , 7 , 9 , 15 – trimethyl ; n – heneicosane ; n-hentriacontane ; heptacosan-1-ol ; n – heptacosane ; heptadecan-1-ol ; n – heptadecane ; hexacosan – 1 – ol ; n – hexacosane ; hexadec-9-enoic acid ; hexadecane-1-ol ; n – hexadecane ; hexadecenoic acid ; hypaphorine ; D-inositol monomethyl ether ; kaikasaponin III ; lauric acid ; lectin ; lignoceric acid ; linoleic acid ; lonolenic acid ; luteolin ; montanyl alcohol ; myricyl alcohol ; myristic acid ; n-nonacosane ; nonadecan-1-ol ; n-nonadecane ; octacosane ; octadeca-9,12-dienoic acid ; octadeca-dienoic acid ; n-octadecane ; octadecatrienoic acid ; octadecenoic acid ; octanoic acid ; oleic acid orientin ; orientin,iso : ; p-sterone ; palmitic acid ; pelargonidin-3,5-diglucoside ; pentacosan-1-ol ; n-pentacosane ; pentacosanoic acid ; pentadecan-1-ol ; pentadecan-1-ol ; pentadecanoic acid ; n-pentatriacontane ; pinitol ; polysaccharide ; precasine ; precatorine ; precol ; rhamnose ; β -sitosterol ; sophoradiol ; sophoradiol-22-O-acetate ; squalene ; stearic acid ; stigmasterol ; tetracos-15-enoic acid ; tetracosan-1-ol ; n-tetracosane ; tetradecan-1-ol ; tetradecanoic acid ; n-tettriacontane ; n-triacontane ; tricosan-1-ol ; n-tricosane ; tridecan-1-ol ; trigonelline ; tritriacontan-1-ol;n-tritriacontane;tryptophan,N-N-dimethyl : metho-cation methyl ester ; tryptophan, trimethyl : ; tyrosine ;undecan-1-ol ; ursolic acid ; xylose.

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

ยับยั้งการบีบตัวของลำไส้ ยับยั้งการเคลื่อนไหวของลำไส้ แก้อท้องเสีย กระตุ้นการบีบตัวของกล้ามเนื้อเรียบ ทำให้ไม่รู้สึก ไม่มีฤทธิ์ก่อกลายพันธุ์ มีรสหวาน ยับยั้งการสร้างอสุจิ ฆ่าอสุจิ มีฤทธิ์คุมกำเนิด มีฤทธิ์เอสโตรเจน ด้านการฝังตัวของตัวอ่อนที่ผนังมดลูก ทำให้แท้ง ไม่เป็นพิษต่อตัวอ่อน เป็นพิษต่อตัวอ่อน มีผลต่อรอบเดือน กระตุ้นมดลูก คลายการบีบตัวของมดลูก ด้าน gonadotropin ยับยั้งประสาทที่ควบคุมกล้ามเนื้อ ด้านการชัก กดระบบประสาทส่วนกลาง เป็นพาต่อเซลล์มะเร็ง เป็นพาต่อเซลล์ เป็นพิษต่อ brine shrimp ทำให้เซลล์แบ่งตัว ชำแผลง ด้านเชื้อแบคทีเรีย ด้านยีสต์ ยับยั้งเอนไซม์ reverse transcriptase ฆ่าพยาธิ ทำให้แมลงเป็นหมัน ทำให้ glycoprotein ตกตะกอน ทำให้เม็ดเลือดแดงจับกลุ่ม ทำให้เม็ดเลือดขาวจับกลุ่ม ยับยั้งเอนไซม์ alkaline phosphatase ฆ่าปลา ยับยั้งการสังเคราะห์โปรตีน ด้านการจับตัวของเกร็ดเลือด ด้านการอักเสบ ด้านการแพ้ ใช้ตรวจเซลล์มะเร็ง เป็นพิษต่อระบบภูมิคุ้มกัน

การทดสอบความเป็นพิษพบว่า เมื่อฉีดสารสกัดส่วนที่เหนือดินด้วยอัลกอฮอล์และน้ำ 1:1 เข้าช่องท้องหนูถีบจักร ขนาดที่ทำให้สัตว์ตายครั้งหนึ่งคือ 1 ก/กก. มีรายงานพบว่าเป็นพาต่อคนเมื่อรับประทานต้นมะกล่ำตาหนูทั้งต้น เมื่อฉีดสารสกัดใบด้วยน้ำให้ไก่ในขนาด 20 มก/กก. ทำให้ไก่ตายใน 24 ชม. ใบและต้นไม่เป็นพิษต่อวัว เมื่อฉีดสารสกัดใบด้วยเมธานอลให้หนูถีบจักรในขนาด 2 ก/กก ไม่เป็นพิษ ฉีดสารสกัดรากด้วยอัลกอฮอล์เข้าช่องท้องหนูถีบจักร พบว่าขนาดที่ทำให้หนูตายครั้งหนึ่ง 2 ก/กก.

มีรายงานความเป็นพิษของเมล็ดมะล่ำตาหนูหลายฉบับได้แก่ เมื่อฉีดสารสกัดด้วยน้ำ หรือสารสกัดด้วยอัลกอฮอล์เข้าใต้ผิวหนังหนูถีบจักร ทำให้หนูตาย หรือเมื่อป้อนเมล็ดให้ไก่ทำให้ไก่ตาย ส่วนในคนก็พบพิษ

เช่นเดียวกัน ทำให้เกิดการอักเสบ เลือดออกในทางเดินอาหาร อาเจียนอย่างรุนแรง เลือดออกในไต ท้องเสียอย่างรุนแรง อาการจะคงอยู่เป็นเวลาหลายวัน ในเด็กที่เคี้ยวเมล็ดมะกล่ำตาหนู ทำให้ช้ำ ผิวน้ำร้อนแดง ตาขยาย และมีอาการเคลิ้มฝัน และยังมีรายงานอีกฉบับกล่าวถึงความเป็นพิษในคน เมื่อฉีดสารสกัดเมล็ดด้วยน้ำเข้าใต้ผิวหนังหนูตะเภาขนาดที่ทำให้สัตว์ทดลองตายครั้งหนึ่งคือ 0.4 ไมโครกรัม/กก. มีรายงานความเป็นพิษในวัวเมื่อกินเมล็ดเข้าไป 0.09 กก. ทำให้ไม่ยอมอาหาร ท้องเสีย และพบว่าหนึ่งในสี่ของสัตว์ทดลองตายไป มีผู้ทำการทดสอบหาขนาดความเป็นพิษของเมล็ดในหนูถีบจักร หนูขาว และกระต่าย พบว่าขนาดที่ทำให้สัตว์ทดลองตายครั้งหนึ่งคือ 0.299, 6.638, 2.711 และ 0.0487 กก. ตามลำดับ สารสกัดเมล็ดด้วย petroleum ether เป็นพิษต่อหนูถีบจักร หนูขาว และม้า เมล็ดเป็นพิษต่อวัว ควาย เป็นพิษต่อไก่ พบว่าสารที่เป็นพิษคือ abrin เมื่อฉีด 0.020 มก. เข้าช่องท้องหนูทำให้เป็นพิษต่อดับ

ภาพที่ 35 มะกล่ำตาหนู

ภาพที่ 36 มะกล่ำตาหนู

ชื่อพืช	มะนาวผี
ชื่ออื่นๆ	กรูดผี กะนาวพลี ชี้ด้ว จ้าลิ้ว นางกาน มะลิ้ว
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Atalantia monophylla</i> (Roxb.) DC. วงศ์ Rutaceae
ชื่อพ้อง	<i>A. floribunda</i> Wight, <i>A. spinosa</i> Koord.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะนาวผีเป็นไม้พุ่ม หรือไม้ยืนต้นขนาดเล็ก อาจสูงได้ถึง 6 เมตร มีหนามแหลมตามกิ่ง ใบเป็นใบประกอบมีใบย่อยเพียงใบเดียว (unifoliage) ใบเรียงตัวแบบสลับ ใบย่อยรูปไข่หรือรูปวงรี กว้าง 2 – 4.5 ซม. ยาว 3 – 15 ซม. แผ่นใบมีต่อมน้ำมันเป็นจุดๆ กระจายทั่วไป (pellucid punctuate) ดอกเป็นดอกช่อกระจุก ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผลเป็นผลสด (fleshy fruit) รูปทรงกลม สีเขียวแกมเหลือง เปลือกผลมีต่อมน้ำมัน

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ สารเคมี

Acidin-9-one, N-methyl ; 1,5-dihydroxy-2,3-dimethoxy ; ; angelicin ; arachidic acid ; atalantin ; atalantin , dehydro ; ; atalantin- α -diketone ; atalantolide ; atalaphyllidine ; atalaphylline ; atalaphylline, N-methyl : atalaphylline-3,5-dimethyl ether ; atalaphyllinine atalaphyllinine, N-methyl : auraptene ; trans- α -bergamotene ; bicycloatala-phylline, N-methyl : (+)- α -bisabolol cycloepitalantin ; eugenol, iso:methyl ether ; marmesin ; nonacosan-10-one palmitic acid ; palmitic acid butyl ester ; psoralen ; pyropheophorbide A ; sabinene ; severine ; severine palmitate ; β -sitostenone ; β -sitosterol ; stearic acid ; xanthyletin.

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

มีฤทธิ์ต้านเชื้อรา ต้านเชื้อมาลาเรีย และต้านไวรัส

การทดสอบความเป็นพิษพบว่า สารสกัดส่วนเหนือดินด้วย 50 % เอทานอล ฉีดเข้าช่องท้องหนูถีบจักร ขนาดที่ทำให้สัตว์ทดลองตายร้อยละ 50 มีค่า 600 มก./กก.

ภาพที่ 37 มะนาวผี

ภาพที่ 38 มะนาวผี

ชื่อพืช ยอป่า

ชื่ออื่นๆ สลักป่า, สลักหลวง (พายัพ) อุ้มลูกดูหนัง (สระบุรี) กะมูดู(มลายู)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Morinda coreia* Ham. วงศ์ Rubiaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ยอป่าเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงประมาณ 4-15 เมตร ผลัดใบ ต้นใบกิ่งก้านคล้ายยอบ้าน ผิดแต่ยอป่าใบแคบ ยาวเรียกว่า มีผลกลม ผิวนอกเป็นปุ่มปมไม่ลื่นเหมือนยอบ้าน ทั้งมีขนาดเล็กกว่า กลิ่นฉุนน้อยกว่า เนื้อเยื่อข้างในขาวและมีน้ำมันมาก พบขึ้นอยู่ตามเบญจพรรณทั่วๆ ไป ดอกมักออกกระหว่างเดือนเมษายน ไปจนถึงเดือนกรกฎาคม และเป็นผลระหว่างเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนสิงหาคม

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก ใช้เป็นยากระตุ้นสมรรถภาพทางเพศ ขับลมแก้แสบ รสขมร้อน ขับเลือด ขับน้ำคาวปลาให้แห้ง ป้องกันสันนิบาตหน้าเพลิงขับ และพอกโลหิตระดู แก้กูกเสียดแน่นเพื่อ ขับผายลม ขับน้ำคาวปลาให้แห้ง ขับพอกโลหิตระดู แก้กูกเสียด เปลือกกราก

เนื้อไม้ และใบ ของยอป่าใช้ทำเป็นสีย้อมผ้าให้เป็นสีแดง

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี Yopaaoside A, B, C, 10-O-Acetylmonotropetin, 6-O-Acetylscandoside, 3,4,5-trimethoxyphenyl 1-O-b-Apiofuranosyl (1"-6")- b-glucopyranoside

ภาพที่ 39 ยอป่า

ภาพที่ 40 ยอป่า

ชื่อพืช

ลำบีดตง

ชื่ออื่น

จิ้งนัง, ดำบีดตง, คั่นจ้อง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros filipendula* Pierre ex Lecomte วงศ์ Ebenaceae**ลักษณะทางพฤกษศาสตร์**

ลำบีดตงเป็นไม้ยืนต้น ไม้ผลัดใบ สูงได้ถึง 12 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่ รูปวงรีถึงรูปขอบขนาน กว้าง 1-3.5 ซม. ยาว 4-6 ซม. มีขนตลอดเส้นกลางใบ ดอกแยกเพศ อยู่คนละต้น ดอกตัวผู้ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ ดอกย่อย 2-3 ดอก กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว ดอกตัวเมียเป็นดอกเดี่ยว ลักษณะคล้ายดอกตัวผู้แต่ขนาดใหญ่กว่า ผลสด รูปทรงรีหรือทรงกลม รับประทานได้

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ยาพื้นบ้านอีสานใช้ ราก แขน้ำ ต้มและอาบแก้ซางเด็ก (โรคของเด็กเล็ก มีอาการสำคัญคือ เบื่ออาหาร ซึม มีเม็ดขึ้นในปากและคอ ลิ้นเป็นฝ้า)

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

ภาพที่ 41 ลำบิดดง

ภาพที่ 42 ลำบิดดง

ชื่อพืช	ลำไยป่า (Longan)
ชื่ออื่นๆ	เงาะป่า เจ้าเลอ ลำไยบ้าน สะแงน
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dimocarpus longan</i> Lour. ssp. <i>longan</i> var. <i>longan</i> วงศ์ Sapindaceae
ชื่อพ้อง	<i>Euphoria longan</i> Lam., <i>Nephelium longana</i> (Lam.) Cambess., <i>N. longan</i> (Lour.) Hook., <i>N. long-yan</i> Blume

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำไยป่าไม่มีขน สูงได้ถึง 30 ม. โคนต้นมีพูพอนที่สูงได้ถึง 2 ม. ใบเรียงสลับ เป็นใบประกอบแบบขนนก (pinnate) ใบย่อย 4-5 คู่ ใบย่อยเรียงตรงข้ามกัน ใบย่อยมีรูปขอบขนานถึงรูปใบหอก กว้าง 1.5 – 6.5 ซม. ยาว 3 – 19 ซม. ปลายใบมนหรือเรียวแหลม โคนใบแหลมเบี้ยว (oblique) ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ดอกเป็นดอกช่อ แยกแขนง ออกที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยขนาดเล็ก มีจำนวนมาก กลีบดอกสีนวล มีขนประปราย ผลสดรูปทรงกลมเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.2 ซม. เมล็ดรูปทรงกลม สีดำ ผิวมัน ผลมีเมล็ดเดียว

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

ราก แก้เสมหะและลม กระจายเลือดที่คั่งค้างอยู่เนื่องจากพลัดตกหกล้ม หรือตกจากที่สูง ถ่ายโลหิตออกทางทวารหนัก แก้ระดูขาวมากผิดปกติ ขับพยาธิเส้นด้าย

เปลือกต้น แก้เสมหะ ขับลมในลำไส้ แก้จุกเสียด สมานบาดแผล แก้ น้ำลายเหนียว

ใบ แก้ไข้หวัด แก้มาลาเรีย แก้ฝีหัวขาด แก้ริดสีดวงทวาร

ดอก แก้โรคเกี่ยวกับหนองทั้งหลาย

เมล็ด ใช้แก้บาดแผลมีเลือดออก ห้ามเลือด แก้ปวด และสมานแผล แก้กกลากเกลื้อน แก้แผล มีหนอง เปลือก ราก แก้ระดูขาวมากผิดปกติ ขับพยาธิเส้นด้าย

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

Abscisic acid ; albuminoids ; α -amyrin, β amyrin ; anthranilate, methyl ; ; trans-caryophyllene ; cycloartanol,24-methylene : ; ethyl-acetate ; esters ; hexadecanoic acid, cis 7 – 8 methylene ; fraxoside ; furfural ; lanost-8-en-3 β -ol,24-methylene:; linalool ; linalool, epoxy : ; cis-linalool oxide ; trans-linalool oxide ; lupeol ; nerol oxide ; nonanal ; β -ocimene ; β -trans-ocimene ; 1,5,7-octatriene-3-ol,3,7-dimethyl : parkeol,24 methylene: pectin phthalate , ethyl : phthalate,butyl : sterculic acids,dihydro : sterols,4,4-methyl ; sterol,6,4-desmethyl ; tannin ; tannin,catechol ; terpenoids ; α -terpineol, torreyol ; viridiflorol ; viridiflorol ; vitamin C

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

ยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย ควบคุมน้ำหนักในตำรับสมุนไพรรผสม

ภาพที่ 43 ลำไยป่า

ภาพที่ 44 ลำไยป่า

ชื่อพืช สวอง
 ชื่ออื่น กะพุน ตะพูน กานน สมอกานน กาสามปึก ไข่น้ำ โคนสมอ ตะพุน ตะพุนทอง ตะพุ่ม นน
 เน่า สะพุนทอง สมอตีนเป็น นนเดิน ลือแม สมอตีนนก สมอป่า สมอบ่วง สมอหิน สวองหิน
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vitex pinnata* Linn. วงศ์ Labiatae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

เป็นไม้ต้น สูง 5-15 เมตร เปลือกสีเทาแกมเหลือง แตกก่อนเป็นสะเก็ดยาว กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยมสีมูม มี
 ขนสั้นปกคลุม ใบประกอบรูปนิ้วมือ เรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก มีใบย่อย 3-5 ใบ แผ่นใบย่อยรูปรี หรือรูปรีแกม
 รูปไข่ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 10-25 ซม. ปลายเรียวแหลมโคนสอบแหลมรูปลิ้ม ก้านใบย่อยสั้นมาก ดอก สีม่วง
 อ่อน ออกเป็นช่อแยกแขนงที่ปลาย กิ่ง ยาว 15-20 ซม. ผล ค่อนข้างกลม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 ซม.
 ผลแก่ สีม่วงคล้ำถึงดำมี 1 เมล็ด

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

ecdysteroid, pinnatasterone, 20-hydroxy ecdysone, turkesterone

ภาพที่ 45 สวอง

ภาพที่ 46 สวอง

ชื่อพืช หยี (Velvet tamarind)
 ชื่ออื่นๆ กาหยี เซลง อีต่าง เคง หมากเคง นางดำ
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dialium cochinchinense* Pierre วงศ์ Leguminosae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หยีเป็นไม้ยืนต้น สูง 15 – 25 ม. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ (odd pinnate) เรียงสลับ มีใบย่อย 5-9 ใบ เรียงสลับกัน ใบย่อยรูปไข่กว้างถึงรูปวงรี กว้าง 1.5-4.5 ซม. ยาว 4-7 ซม. ปลายใบมนจนถึงเรียวแหลม โคนใบกลมหรือแหลม โคนใบกลมหรือแหลม ก้านใบย่อยยาว 4-5 มม. ดอกออกเป็นช่อแยกแขนงยาว 10-30 ซม. ดอกตูมทรงรูปไข่ ยาว 3-4 มม. กลีบเลี้ยงรูปวงรี ยาวประมาณ 4 มม. ด้านนอกมีขนสีเทา ด้านในเรียบ ฝักทรงรูปไข่ กว้าง 10 มม. ยาว 15 มม. หนา 8 มม. ผิวนอกมีขนกำมะหยี่ มีเมล็ดเดี่ยว รูปวงรี กว้าง 6 มม. ยาว 9 มม. หนา 3 มม.

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

หยีเป็นไม้เนื้อแข็ง สามารถใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้ได้ ส่วนของผลรับประทานได้

ข้อมูลการใช้ประโยชน์ทางยาของหยี ได้แก่ รากใช้ทำยาใส่แผล เปลือก แก้กท้องเสีย รักษาโรคริดสีดวง เมล็ด รักษาโรคผิวหนัง

ภาพที่ 47 หยี

ภาพที่ 48 หยี

ชื่อพืช อบเชยเถา
 ชื่ออื่นๆ กำหยาน กู้ดิน เครือเขาใหม่ เชือกเถา อบเชยป่า
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Atherolepis pierrei* Cost. Var. *glabra* Kerr วงศ์ Asclepiadaceae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

อบเชยเถา ไม้เถาเลื้อยพัน ทุกส่วนมีน้ำยางขาว (milky latex) ใบเดี่ยว ออกตรงกันข้าม รูปขอบขนานแกมใบหอกกลับ กว้าง 1.5 – 3 ซม. ยาว 4 – 8 ซม. ดอกช่อออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ กลีบดอกสีน้ำตาลอ่อน เชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายกลีบดอกแยกออกเป็น 5 แฉก ผลเป็นฝักเมื่อแก่แล้วแตกได้ รูปกระสวย หรือทรงรี เมล็ดมีสีน้ำตาล และมีกระจุกขนสีขาวที่ปลายเมล็ด (comose seed)

ข้อมูลการใช้ประโยชน์

แพทย์ตามชนบทใช้รากปรุงกับยาหอม แก้ลมวิงเวียน ขับลมในลำไส้ แก้อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ แก้ปวดมวนในท้อง ทำให้จิตใจชุ่มชื้น

เถา แก้ลมวิงเวียน บำรุงหัวใจ แก้ปวดมวนในท้อง

และมีบันทึกโดยไม่ระบุส่วนที่ใช้ สำหรับขับลมในลำไส้ แก้ปวดมวนในท้อง แก้ลมวิงเวียน บำรุงหัวใจ ให้ชุ่มชื้น

ข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ

สารเคมี

Heptatriacontane, 2-Hydroxy-4methoxy benzaldehyde, Lupeol-3-acetate, alpha และ beta-amyrin-3-acetate

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

มีรายงานการทดสอบฤทธิ์ด้านการส่งเสริมการเกิดมะเร็ง

ภาพที่ 49 อบเชยเถา

ภาพที่ 50 อบเชยเถา

เอกสารอ้างอิง

- กองกานดา ชยามฤต, **พืชมีประโยชน์วงศ์เปล้า**, โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย, 2548.
- กองกานดา ชยามฤต, **สมุนไพรไทย ตอนที่ 4**, กรุงเทพมหานคร: ท.จ.ก. ชุดีมาการพิมพ์, 2528.
- กองกานดา ชยามฤต, **สมุนไพรไทย ตอนที่ 6**, กรุงเทพมหานคร, 2540.
- คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, **สยามเภสัชพฤกษ์: ภูมิปัญญาของชาติ**, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2539.
- จिरायพิน จันทรประสงค์ และคณะ, **สารานุกรมสมุนไพร เล่ม 4: กกายาอีสาน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล 2542.
- จำลอง เฟื่องคล้าย. **พันธุ์พืชขนานาพรรณในสวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี** โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี: บริษัท เวิร์คสแควร์ จำกัด, 2552.
- นันทวัน บุญยะประกัร และคณะ, **สมุนไพร ไม้พื้นบ้าน (1)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน, 2539.
- นันทวัน บุญยะประกัร และคณะ, **สมุนไพร ไม้พื้นบ้าน (2)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน, 2541.
- นันทวัน บุญยะประกัร และคณะ, **สมุนไพร ไม้พื้นบ้าน (3)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน, 2542.
- นันทวัน บุญยะประกัร และคณะ, **สมุนไพร ไม้พื้นบ้าน (4)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน, 2543.
- นันทวัน บุญยะประกัร และคณะ, **สมุนไพร ไม้พื้นบ้าน (5)** กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาชน, 2543.
- ปิยะ เฉลิมกลิ่น, **พรรณไม้ในวงศ์กระดังงา** สำนักพิมพ์บ้านและสวน, 2544.
- เมธินี ดาพุมาศสวัสดิ์. **พรรณไม้หายทราย จังหวัดเพชรบุรี** สำนักหอพรรณไม้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2549.
- เสริญ พงษ์บุญรอด, **ไม้เทศเมืองไทย**, สำนักพิมพ์เกษมบรรณกิจ, 2514.
- สุนีย์ จันทรสกา, **การศึกษาทางพฤกษเคมีของรากอบเชยเถา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- Apichart, S and Chatriwat S. Ecdysteroids from *Vitex pinnata*. **Phytochemistry**, 32, 2 (1993): 303-306.
- Ali Mohamed, K., et al. Antimalarial compounds from the aerial parts of *Flacourtia indica* (Flacourtiaceae). **Journal of Ethnopharmacology**, 130, 12 (2010): 272-274.
- Arnon, C., et al. Potential anti-allergic acridone alkaloids from the roots of *Atalantia monophylla*. **Phytochemistry**, 69, 14 (2008): 2616-2620.
- Bhardwaj, D. K., Bisht, M. S. and Mehta, C. K. Flavonoids from *Abrus precatorius*. **Phytochemistry**, 19,9, (1980): 2040-2041.
- Boonsri S., Karalai C., Ponglimanont C., Kanjana-opas A. and Chantrapromma K. Antibacterial and cytotoxic xanthenes from the roots of *Cratoxylum formosum*. **Phytochemistry**, 67, 7, (2006): 723-727.
- Boonnak N., Karalai C., Chantrapromma S., Ponglimanont C., Fun H.K., Kanjana-Opas A. and Laphookhieo S. Bioactive prenylated xanthenes and anthraquinones from *Cratoxylum formosum* ssp. *pruniflorum*. **Tetrahedron**, 62, 37, (2006): 8850-8859.

- Eduardo Quisumbing, **Medicinal Plants of the Philippines**, Manila Bureau of Printing, 1951.
- Edward J. K., et al. Abrusoside e, a further sweet-tasting cycloartane glycoside from the leaves of *Abrus precatorius*. **Phytochemistry**, 41, 5 (1996) : 1381-1383.
- Ghosal, S. and Dutta, S. K. Alkaloids of *Abrus precatorius*. **Phytochemistry**, 10, 1 (1971): 195-198.
- Kanchanapoom T., Kasai R., and Yamasaki K. Iridoid and phenolic glycosides from *Morinda coreia*. **Phytochemistry**, 59, 5, (2002), : 551-556
- Kanokmedhakul S., Kanokmedhakul K. and Lekphrom R. Bioactive Constituents of the Roots of *Polyalthia cerasoides*. **J. Nat. Prod.**, 70,9, (2007): 1536–1538.
- Kathirvelu, B., et al. Antifeedant, larvicidal and pupicidal activities of *Atalantia monophylla* (L) Correa against *Helicoverpa armigera* Hubner (Lepidoptera: Noctuidae). **Chemosphere**, 75, 3 (2009): 355-359.
- Kenneth R. M., et al. 8-C-glucosylscutellarein 6,7-dimethyl ether and its 2'-O-aposide from *Abrus precatorius*. **Phytochemistry**, 28, 1(1989): 299-301.
- Kumar V, Karunaratne V., Sanath M.R., Meeegalle K. 1-[2',4'-dihydroxy-3'',5''-di-(3''-methylbut-2'-enyl)-6'-methoxy] phenylethanone from *Acronychia pedunculata* root bark.. **Phytochemistry**, 28, 4, (1989): 1278-1279.
- Lai-King S. and Brown G. D. 1-[2',4'-Dihydroxy-3'-(3''-Methylbut-2''-enyl)-5'-(1'''ethoxy-3'''-methylbutyl)-6'-methoxy]phenylethanone from *Acronychia pedunculata*. **Phytochemistry**, 52,4, (1999) : 681-683.
- Likhitwitayawuid, K., et al. Flavonoids from *Ochna integerrima*. **Phytochemistry**, 56, 4 (2001) : 353-357.
- Likhitwitayawuid, K., Kaewamatawong, R. and Ruangrunsi, N. Mono- and biflavonoids of *Ochna integerrima*. **Biochemical Systematics and Ecology**, 33, 5, (2005): 527-536.
- Nilupa R. A., et al. Flacourside, a new 4-oxo-2-cyclopentenylmethyl glucoside from the fruit juice of *Flacourtia indica*. **Food Chemistry**, 102, 1 (2007) : 95-97.
- Prasanta K., et al. (-) Flacourtin, a phenolic glucoside ester from *flacourtia indica*. **Phytochemistry**, 26, 11(1987): 3090-3091.
- Ravikumar Y.S., Mahadevan K.M., Manjunatha H., Satyanarayana N.D. Antiproliferative apoptotic and antimutagenic activity of isolated compounds from *Polyalthia cerasoides* seeds. **Phytomedicine**, 17, 7, (2010): 513-518.
- Ravikumar, Y.S., et al. Antiproliferative, apoptotic and antimutagenic activity of isolated compounds from *Polyalthia cerasoides* seeds. **Phytomedicine**, 17, 7 (2010): 513-518.
- Santisuk T. and Larsen K. **Flora of Thailand Vol. 7 Part 3** The Forest Herbarium, Royal Forest Department Bangkok, 2001.
- Santisuk T. and Larsen K. **Flora of Thailand Vol. 8 Part 1** The Forest Herbarium, Royal Forest Department Bangkok, 2005.

- Suksamrarn A. and Sommechai C. Ecdysteroids from *Vitex pinnata*. *Phytochemistry*, 32, 2, (1993): 303-306.
- Tripetch, K.; Ryoji, K. and Kazuo, Y. Iridoid and phenolic glycosides from *Morinda coreia*. *Phytochemistry*, 59,5 (2002): 551-556.